Patronat Prezydenta Miasta Sosnowca
Arkadiusza Chęcińskiego

Sosnowiec łączy

wystawa plenerowa

HISTORIE SPISANE W SKAŁACH

Fenomenalny, zapierający dech w piersiach wygląd wielu obiektów trudno przypisać tylko ludzkiej wyobraźni i ludzkim zdolnościom. Mistrzostwo w tej dziedzinie niejednokrotnie należy się twórcy obdarzonemu największym talentem i wielkiemu architektowi w jednej osobie, jakim de facto jest natura. Niezaprzeczalne piękno przyrody zaskakuje nas praktycznie na każdym kroku. Miejsca znane i nieznane, zapomniane kamieniołomy, wapienniki, kopalnie, odsłonięcia i odkrywki – to właśnie w nich spisane są warstwami skał pasjonujące historie. Musimy tylko nauczyć się je odczytywać...

Zapraszamy do zwiedzenia wystawy:))))

Opracowanie: Paweł Woźniak; Współpraca: Janusz Jureczka, Katarzyna Strzemińska, Michał Zieliński
Projekt graficzny i skład: Monika Cyrklewicz (PIG-PIB)

Sosnowiec, 2021 r.

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wystawa została zorganizowana w ramach zadania pn. „Współpraca krajowa w zakresie geologii i promocja działań państwowej służby geologicznej w latach 2021-2023" i sfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zeskanuj kod smartfon'em i dowiedz się więcej....

Żarki,
powiat myszkowski

KUESTA JURAJSKA

punkt widokowy

Kuesta – opadający stromo próg morfologiczny (wysokość 70–80 m) o przebiegu NW-SE. Najefektowniej prezentuje się pomiędzy miejscowościami Żarki i Jaworznik. Z punktu widokowego na wzgórzu Laskowice roztacza się szeroka panorama pradoliny Warty...

Skąd wzięła się ta forma terenu?
Kuesta to próg skalny powstały w wyniku selektywnej erozji, którego trzon stanowią nachylone ławice twardych wapieni górnojurajskich o dużej odporności na zniszczenie. Spoczywają one na miękkich iłach i mułowcach jury środkowej stanowiących podłoże szerokiego obniżenia. Wapienie budujące Wyżynę Krakowsko-Częstochowską są silnie skrasowiałe. Wody opadowe łatwo w nie wnikają, a po natrafieniu na warstwy nieprzepuszczalne przemieszczają się pod ciśnieniem wzdłuż ich granicy i w końcu wydostają wywierzyskami na powierzchnię podmywając przy okazji stoki kuesty.

Tekst: Paweł Woźniak
Fotografia: Tomasz Chmura

historie spisane w skałach

Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
Oddział Górnośląski im. St. Doktorowicza-Hrebnickiego
ul. Królowej Jadwigi 1; 41-200 Sosnowiec; www.pgi.gov.pl/sosnowiec

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY 1921 - 2021 100 ODDZIAŁ GÓRNOŚLĄSKI W SOSNOWCU

Patronat Prezydenta Miasta Sosnowca Arkadiusza Chęcińskiego

Sosnowiec łączy

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wystawa została zorganizowana w ramach zadania pn. „Współpraca krajowa w zakresie geologii i promocja działań państwowej służby geologicznej w latach 2021-2023" i sfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zeskanuj kod smartfon'em i dowiedz się więcej....

Złoty Potok, gmina Janów,
powiat częstochowski

ŹRÓDŁA ZYGMUNTA I ELŻBIETY

Bezdyskusyjnie źródła Zygmunta i Elżbiety są jednym z bardziej atrakcyjnych miejsc na Jurze. Ich krystaliczne wody przyciągają jak magnes szerokie rzesze turystów.

Górnojurajski poziom wód podziemnych zasilany jest głównie przez wody opadowe i roztopowe. Wnikają one bezpośrednio w skrasowiałe podłoże lub przesączają się przez łatwo przepuszczalne osady czwartorzędowe. Zespół wywierzysk szczelinowo-krasowych Zygmunta i Elżbiety to tzw. źródła spływowe związane wyłącznie z wapieniami skalistymi.

Rozwiniętymi w ich obrębie wszelkiego rodzaju próżniami (podziemne korytarze, ciągi jaskiniowe itp.) woda przepływa bardzo szybko, stąd mają one zmienną wydajność, za to oferują wodę o najlepszej jakości i stosunkowo niewielkiej temperaturze wahającej się od 9 do 11°C.

Tekst: Paweł Woźniak
Fotografia: Tomasz Chmura

historie spisane w skałach

Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
Oddział Górnośląski im. St. Doktorowicza-Hrebnickiego
ul. Królowej Jadwigi 1; 41-200 Sosnowiec; www.pgi.gov.pl/sosnowiec

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY 100 ODDZIAŁ GÓRNOŚLĄSKI W SOSNOWCU 1921 - 2021

Patronat Prezydenta Miasta Sosnowca
Arkadiusza Chęcińskiego

Sosnowiec łączy

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wystawa została zorganizowana w ramach zadania pn. „Współpraca krajowa w zakresie geologii i promocja działań państwowej służby geologicznej w latach 2021-2023" i sfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zeskanuj kod smartfon'em i dowiedz się więcej....

Złoty Potok,
gmina Janów, powiat częstochowski

BRAMA TWARDOWSKIEGO

Brama Twardowskiego – ostaniec w kształcie łuku skalnego. Ikona północnej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, miejsce niezwykle urokliwe i... tajemnicze!

Pod względem geologicznym to relikt podziemnych zjawisk krasowych, które rozwinęły się w górnojurajskich wapieniach formujących się około 160 mln lat temu na dnie morza. Skały te, wypiętrzone wraz z całym obszarem, ujrzały wreszcie światło dzienne w neogenie. Przez kolejne tysiące lat erozyjna działalność deszczu, słońca i mrozu sprawiła, że po systemie jaskiniowym – najprawdopodobniej fragmencie korytarza, pozostało tylko niewielkie, za to wyjątkowe okno skalne.

Co ciekawe, słynny polski szlachcic imć Pan Twardowski, uciekając przed diabłem na kogucie, spiął go mocno ostrogami, a ten odbił się od zwieńczenia bramy i poszybował wraz ze swym jeźdźcem na Księżyc! Ponoć rezydują tam razem do dzisiaj...

Tekst: Paweł Woźniak
Fotografia: Tomasz Chmura

historie spisane w skałach

Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
Oddział Górnośląski im. St. Doktorowicza-Hrebnickiego
ul. Królowej Jadwigi 1; 41-200 Sosnowiec; www.pgi.gov.pl/sosnowiec

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY 1921 - 2021 ODDZIAŁ GÓRNOŚLĄSKI W SOSNOWCU

Patronat Prezydenta Miasta Sosnowca
Arkadiusza Chęcińskiego

Sosnowiec łączy

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wystawa została zorganizowana w ramach zadania pn. „Współpraca krajowa w zakresie geologii i promocja działań państwowej służby geologicznej w latach 2021-2023" i sfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zeskanuj kod smartfon'em i dowiedz się więcej....

Bieruń,
powiat bieruńsko-lędziński

HAŁDY PACIORKOWCE

„Bronotno kupa marasu
i wyciepanyj materii.
Ślonsko berga – hołda!
To je konsek naszego landszaftu,
co wylazł z bebechow Matki Ziymi.
Kożdy jom zno, kożdy hołda widzioł”.

Tak...
Hałdy na trwałe „zrosły się” z krajobrazem Śląska i Zagłębia.
Te góry, o intrygujących czasami barwach i kształtach,
stworzył człowiek – głównie ze skał wydobytych z kopalń
lub z odpadów przemysłowych, pozostających po eksploatacji
kopalin i ich przerobie.

Pamiętajmy, że hałdy to nie tylko składowiska odpadów.
Są one także elementami fascynującego oblicza śląskiej historii,
kultury i tradycji, ściśle związanymi z szybami kopalnianymi
i familokami. Obiekty te umożliwiają spojrzenie
w przeszłość geologiczną Ziemi, poznanie historii górnictwa,
a odpowiednio zagospodarowane pomagają stworzyć
ofertę rekreacyjną przyciągającą turystów.

Tekst: Paweł Woźniak
Fotografia: Robert Formowicz

historie spisane w skałach

Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
Oddział Górnośląski im. St. Doktorowicza-Hrebnickiego
ul. Królowej Jadwigi 1; 41-200 Sosnowiec; www.pgi.gov.pl/sosnowiec

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY 100 LAT ODDZIAŁ GÓRNOŚLĄSKI W SOSNOWCU 1921 - 2021

Patronat Prezydenta Miasta Sosnowca
Arkadiusza Chęcińskiego

Sosnowiec łączy

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wystawa została zorganizowana w ramach zadania pn. „Współpraca krajowa w zakresie geologii i promocja działań państwowej służby geologicznej w latach 2021-2023” i sfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zeskanuj kod smartfon'em
i dowiedz się więcej....

Kusięta, gmina Olsztyn,
powiat częstochowski

JASKINIA W ZIELONEJ GÓRZE

Intrygujący wygląd wielu otaczających nas obiektów trudno przypisać tylko ludzkiej wyobraźni i ludzkim zdolnościom. Bez wątpienia mistrzostwo w tej dziedzinie należy się twórcy obdarzonemu największym talentem, jakim de facto jest NATURA.

To właśnie ONA, używając procesów krasowych zamiast młotka i dłuta, stworzyła dzieło doskonałe jakie dane nam jest podziwiać w postaci Jaskini w Zielonej Górze.

Wystarczy tylko przekroczyć próg mroku, wystarczy tylko niewielkie źródło światła, aby znaleźć się w świecie, który potrafi oszołomić kształtami masywnych kolumn naciekowych tworzących tu niesamowity „las" – jedyny taki na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej, a unikatowy w całej Polsce. Powstawał on przez tysiące lat, aż w końcu doszło do trwałego połączenia wiszących w dół stalaktytów oraz rosnących w górę stalagmitów...

Tekst: Paweł Woźniak
Fotografia: Piotr Krzeczyński

historie spisane w skałach

Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
Oddział Górnośląski im. St. Doktorowicza-Hrebnickiego
ul. Królowej Jadwigi 1, 41-200 Sosnowiec; www.pgi.gov.pl/sosnowiec

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY 100 LAT ODDZIAŁ GÓRNOŚLĄSKI W SOSNOWCU 1921 - 2021

Patronat Prezydenta Miasta Sosnowca
Arkadiusza Chęcińskiego

Sosnowiec łączy

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wystawa została zorganizowana w ramach zadania pn. „Współpraca krajowa w zakresie geologii i promocja działań państwowej służby geologicznej w latach 2021-2023" i sfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zeskanuj kod smartfon'em i dowiedz się więcej....

Taciszów, gmina Rudziniec,
powiat gliwicki

JEZIORO DZIERŻNO DUŻE

„Postęp prac śledziłem konsekwentnie przez trzy lata. Na przestrzeni około 1,5 km została odpreparowana stara dolina Kłodnicy (...). Profil dostarczył wyjątkowego materiału. Koparki dobywające piasek corocznie wyciągały wielką ilość kości."

(prof. Alfred Jahn, 1955 r.)

Anatol Zieliński, pracownik Górnośląskiej Stacji Terenowej w Czeladzi (obecnie Oddział Górnośląski PIG-PIB), nadzorował prowadzoną w latach 1952–1958 eksploatację piasków podsadzkowych w Pyskowicach. Przy okazji zebrał pokaźną kolekcję kości zwierząt epoki lodowcowej, w tym mamuta i nosorożca włochatego. To dzięki niemu świat nauki dowiedział się o unikatowym stanowisku faunistycznym.

Dziś jest ono zakryte wodami sztucznego zbiornika Dzierżno Duże. Jednak każdy miłośnik paleontologii mówi o nim z wypiekami na twarzy. To przecież największe cmentarzysko megafauny plejstoceńskiej w Polsce!

Tekst: Paweł Woźniak
Fotografia: Tomasz Chmura

historie spisane w skałach

Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
Oddział Górnośląski im. St. Doktorowicza-Hrebnickiego
ul. Królowej Jadwigi 1; 41-200 Sosnowiec; www.pgi.gov.pl/sosnowiec

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY 1921 - 2021 100 ODDZIAŁ GÓRNOŚLĄSKI W SOSNOWCU

Patronat Prezydenta Miasta Sosnowca
Arkadiusza Chęcińskiego

Sosnowiec łączy

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wystawa została zorganizowana w ramach zadania pn. „Współpraca krajowa w zakresie geologii i promocja działań państwowej służby geologicznej w latach 2021-2023" i sfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zeskanuj kod smartfon'em i dowiedz się więcej....

Jaworzno

KAMIENIOŁOM GRÓDEK

Kamieniołom Gródek już pod koniec XIX w. dostarczał surowca dla zakładu w Szczakowej wytwarzającego cement oraz wypalającego dolomit. Działał on prawie nieprzerwanie, aż do pewnego feralnego dnia, który diametralnie zmienił wygląd całej okolicy...

W 1997 r. podupadające Zakłady Dolomitowe Szczakowa nie były już w stanie uregulować rachunków za energię elektryczną. Cierpliwość energetyków się skończyła – odcięli prąd, przestały pracować pompy i zaledwie w ciągu kilkudziesięciu godzin wyrobisko wypełniła woda. Paradoksalnie wydarzenie to ujawniło zupełnie nowe, geoturystyczne atuty miejsca, które kojarzone było jedynie z uciążliwą działalnością przemysłową.

Dziś ściany kamieniołomu przeglądają się w szmaragdowej tafli wody, a budujący je dolomit zaskakuje paletą subtelnych barw.

Jaworznicka Chorwacja?
Aby to sprawdzić trzeba się tu pojawić!

Tekst: Paweł Woźniak
Fotografia: Robert Formowicz

historie spisane w skałach

Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
Oddział Górnośląski im. St. Doktorowicza-Hrebnickiego
ul. Królowej Jadwigi 1; 41-200 Sosnowiec; www.pgi.gov.pl/sosnowiec

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY 1921 - 2021 ODDZIAŁ GÓRNOŚLĄSKI W SOSNOWCU

Patronat Prezydenta Miasta Sosnowca Arkadiusza Chęcińskiego

Sosnowiec łączy

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wystawa została zorganizowana w ramach zadania pn. „Współpraca krajowa w zakresie geologii i promocja działań państwowej służby geologicznej w latach 2021-2023" i sfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zeskanuj kod smartfon'em i dowiedz się więcej....

Świbie, gmina Wielowieś,
powiat gliwicki

KAMIENIOŁOM W NAPŁATKACH

Z zasłony ołowianych chmur spadła nagle ulewa. Poprzedziło ją silne uderzenie wiatru, który spiętrzył olbrzymie fale. Powietrze wypełniło się bryzgami wody... Tak mógł wyglądać jeden z huraganów przetaczających się miliony lat temu przez obszar Górnego Śląska.

Ich zapis utrwalił się w „przekładańcu" ławic skalnych widocznych w ścianach kamieniołomu w Napłatkach. Dzień po dniu, na dnie triasowego morza, narastał powoli muł wapienny, miękki i bogaty w substancje organiczne, w którym ryły i kopały pierścienice. Efektem ich mozolnej pracy są „zmielone" warstwy bioturbacyjne formujące się w warunkach spokojnej depozycji („osady ładnej pogody").

Jednak nawet kilkugodzinny, napędzany huraganem sztorm, niszczył dno morskie i pokrywał je narzuconym, „świeżym" osadem. Dziś to wkładki wapieni laminowanych („osady burzowe") wciśnięte między poziomami bioturbacyjnymi...

Tekst: Paweł Woźniak
Fotografia: Tomasz Chmura

historie spisane w skałach

Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
Oddział Górnośląski im. St. Doktorowicza-Hrebnickiego
ul. Królowej Jadwigi 1; 41-200 Sosnowiec; www.pgi.gov.pl/sosnowiec

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY 100 LAT ODDZIAŁ GÓRNOŚLĄSKI W SOSNOWCU 1921 - 2021

Patronat Prezydenta Miasta Sosnowca Arkadiusza Chęcińskiego

Sosnowiec łączy

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wystawa została zorganizowana w ramach zadania pn. „Współpraca krajowa w zakresie geologii i promocja działań państwowej służby geologicznej w latach 2021-2023" i sfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zeskanuj kod smartfon'em i dowiedz się więcej....

Jaworzno

KAMIENIOŁOM SADOWA GÓRA

Już w XVIII w. „wyrywane” z wnętrza okolicznych pagórów dolomity i wapienie zaspokajały w rejonie Sadowej Góry potrzeby lokalnego budownictwa. Jednak okres ich największej eksploatacji nierozerwalnie związany był z działalnością Cementowni Szczakowa... ale, nic nie trwa wiecznie.

Zakład ten zamknięto w 1980 r. Pozostały po nim tylko wspomnienia i całkiem spora dziura w ziemi – kamieniołom Sadowa Góra. Jego naturalny potencjał – m.in. liczne skamieniałości, a zwłaszcza kości morskich gadów triasowych – został doceniony.

Z inicjatywy administracji geologicznej Urzędu Miasta Jaworzno i Oddziału Górnośląskiego PIG-PIB utworzono tu Centrum Edukacji Ekologiczno-Geologicznej GEOsfera. Dziś to miejsce, w którym można odpocząć, miło spędzić czas, a przy okazji pogłębić wiedzę z szeroko pojętych nauk o Ziemi.

Tekst: Paweł Woźniak
Fotografia: Robert Formowicz

historie spisane w skałach

Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
Oddział Górnośląski im. St. Doktorowicza-Hrebnickiego
ul. Królowej Jadwigi 1; 41-200 Sosnowiec; www.pgi.gov.pl/sosnowiec

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY 100 ODDZIAŁ GÓRNOŚLĄSKI W SOSNOWCU 1921 - 2021

Patronat Prezydenta Miasta Sosnowca Arkadiusza Chęcińskiego

Sosnowiec łączy

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wystawa została zorganizowana w ramach zadania pn. „Współpraca krajowa w zakresie geologii i promocja działań państwowej służby geologicznej w latach 2021-2023” i sfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zeskanuj kod smartfon'em i dowiedz się więcej....

Zabrze

KOPALNIA GUIDO

Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu

Początek działalności Kopalni Guido datowany jest na rok 1855. Otrzymała ona swoją nazwę na cześć założyciela – księcia Guido Henckela von Donnersmarcka.

Kopalnia Guido powstała, aby zaopatrywać pobliski młyn Donnersmarck w węgiel. Gdy ten zaczął się wyczerpywać, służyła do odwadniania okolicznych kopalń, aż do okresu tuż po II wojnie światowej.

„Gruba zawarli i co teroz?".
To najczęściej słyszane ostatnio u nas – na Śląsku i w Zagłębiu – pytanie. Jednak dzięki gruntownej rewitalizacji, w 2007 r. Kopalnia Guido otrzymała drugie „życie", stając się tym samym unikatowym w skali Europy obiektem turystycznym.

Tekst: Anna Wagner, Paweł Woźniak
Fotografia: Tomasz Palej, Kopalnia Guido w Zabrzu, Poziom 320

historie spisane w skałach

Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
Oddział Górnośląski im. St. Doktorowicza-Hrebnickiego
ul. Królowej Jadwigi 1; 41-200 Sosnowiec; www.pgi.gov.pl/sosnowiec

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY 1921 - 2021 100 ODDZIAŁ GÓRNOŚLĄSKI W SOSNOWCU

Patronat Prezydenta Miasta Sosnowca
Arkadiusza Chęcińskiego

Sosnowiec łączy

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wystawa została zorganizowana w ramach zadania pn. „Współpraca krajowa w zakresie geologii i promocja działań państwowej służby geologicznej w latach 2021-2023" i sfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zeskanuj kod smartfon'em i dowiedz się więcej....

pogranicze województw śląskiego
i małopolskiego

PIASKOWNIA

Piasek...
Symbol gęsto wypełnionych ludźmi
nadmorskich plaż lub przeciwnie – odludnych pustyń,
a dla miłośników „Gwiezdnych Wojen" – planety Tatooine.
Prawie nikt jednak nie pamięta,
że jest on przede wszystkim skałą osadową
tworzącą czasem pokaźne złoża!

630 tys. lat temu dotarło na Śląsk zlodowacenie południowopolskie. Po swym niszczycielskim pochodzie lądolód pozostawił zdarte i zmielone skały w postaci żwirów, glin, piasku i lessu. Kolejny „atak mrozu" nastąpił 300 tys. lat temu. Tym razem czoło zlodowacenia środkowopolskiego utrzymywało się przez dłuższy czas w okolicach Jaworzna. Gdy przyszło ocieplenie, lądolód zaczął się topić, a płynące z niego wody przenosiły „miliardy" drobnych, kwarcowych ziaren.

Tak, od 240 do 80 tys. lat temu, formowały się pokłady piasku, osiągające miąższość 70 m (!), zalegające od południowych dzielnic Sosnowca aż po Klucze.

Tekst: Paweł Woźniak
Fotografia: Archiwum Sibelco Poland Sp. z o.o.

historie spisane w skałach

Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
Oddział Górnośląski im. St. Doktorowicza-Hrebnickiego
ul. Królowej Jadwigi 1; 41-200 Sosnowiec; www.pgi.gov.pl/sosnowiec

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY 100 LAT ODDZIAŁ GÓRNOŚLĄSKI W SOSNOWCU 1921 - 2021

Patronat Prezydenta Miasta Sosnowca
Arkadiusza Chęcińskiego

Sosnowiec łączy

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wystawa została zorganizowana w ramach zadania pn. „Współpraca krajowa w zakresie geologii i promocja działań państwowej służby geologicznej w latach 2021-2023" i sfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zeskanuj kod smartfon'em
i dowiedz się więcej....

Tarnowskie Góry,
obiekt wpisany na listę światowego dziedzictwa
UNESCO

SZTOLNIA CZARNEGO PSTRĄGA

Nadana na potrzeby turystyczne nazwa obiektu nawiązuje do pływających w jej wodach ryb, które w świetle karbidowych lamp zdają się być zupełnie czarne. Przewodnik wycieczki, odpychając się rękami od ścian wykutej w dolomicie sztolni, wprawia w ruch połączone ze sobą łodzie i bawi wszystkich opowieściami o dawnej eksploatacji srebra i ołowiu...

XIX w. Sztolnia Głęboka Fryderyk, odwadniająca podziemia tarnogórskie, należała do założonej w 1784 r. królewskiej kopalni rudy ołowiowo-srebrowej Königliche Friedrichsgrube. Jej budowę rozpoczęto 21 kwietnia 1821 r. Drążenie chodnika okazało się być pracą mozolną i ciężką – osiągano od 3 do 4 metrów na tydzień. Po trzynastu latach sztolnia oddana została do użytku 15 lipca 1834 r.

Dziś, jej 600-metrowy fragment, to unikatowy, jeden z najdłuższych w Europie podziemnych, turystycznych przepływów łodziami!

Tekst: Paweł Woźniak
Fotografia: Mikołaj Gospodarek, Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Tarnogórskiej

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
Organizacja Narodów Zjednoczonych do Wychowania, Nauki i Kultury

Tarnowskie Góry Lead-Silver-Zinc Mine and its Underground Water Management System inscribed on the World Heritage List in 2017

Kopalnia rud ołowiu, srebra i cynku wraz z systemem gospodarowania wodami podziemnymi w Tarnowskich Górach wpisano na Listę Światowego Dziedzictwa w roku 2017

historie spisane w skałach

Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
Oddział Górnośląski im. St. Doktorowicza-Hrebnickiego
ul. Królowej Jadwigi 1; 41-200 Sosnowiec; www.pgi.gov.pl/sosnowiec

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY 100 LAT ODDZIAŁ GÓRNOŚLĄSKI W SOSNOWCU 1921 - 2021

Patronat Prezydenta Miasta Sosnowca
Arkadiusza Chęcińskiego

Sosnowiec łączy

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wystawa została zorganizowana w ramach zadania pn. „Współpraca krajowa w zakresie geologii i promocja działań państwowej służby geologicznej w latach 2021-2023" i sfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zeskanuj kod smartfon'em i dowiedz się więcej....

Zarzecze, gmina Wolbrom,
powiat olkuski

WAPIENNIK

piec wapienniczy

„Na drodze znaleźliśmy sposobność widzieć łomy wapienia. Ten wypalony daje wapno białe, tłuste, łatwo lasujące się. Gdyby za granicą posiadano podobny gatunek kamienia, wnet by się potworzyły towarzystwa celem jego eksploatacyi i zamiany na wyborne wapno: u nas nikt nawet o tem nie pomyśli, a tak spoczywają dary natury, oczekując lepszych czasów”.

Tak w 1856 r. pisał Adam Wiślicki – dziennikarz i publicysta, ale chyba nie zdawał sobie sprawy z tego, jak szybko nadejdą dla wapieni te „lepsze czasy”, które z czasem zmienią krajobraz naturalny w typowo przemysłowy z kopcącymi piecami wapienniczymi. Na Opolszczyźnie, Śląsku i w Małopolsce stawiano je w miejscach występowania wapieni triasowych i jurajskich. Choć dni ich świetności przeminęły, choć zachowało się ich niewiele, ciągle mają swój niepowtarzalny urok, bez względu na porę dnia, czy też roku...

Tekst: Paweł Woźniak
Fotografia: Tomasz Chmura

historie spisane w skałach

Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
Oddział Górnośląski im. St. Doktorowicza-Hrebnickiego
ul. Królowej Jadwigi 1; 41-200 Sosnowiec; www.pgi.gov.pl/sosnowiec

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY 100 ODDZIAŁ GÓRNOŚLĄSKI W SOSNOWCU 1921 - 2021

Patronat Prezydenta Miasta Sosnowca
Arkadiusza Chęcińskiego

Sosnowiec łączy

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wystawa została zorganizowana w ramach zadania pn. „Współpraca krajowa w zakresie geologii i promocja działań państwowej służby geologicznej w latach 2021-2023” i sfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zeskanuj kod smartfon'em i dowiedz się więcej....

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Organizacja Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury

Tarnowskie Góry Lead-Silver-Zinc Mine and its Underground Water Management System inscribed on the World Heritage List in 2017

Kopalnia rud ołowiu, srebra i cynku wraz z systemem gospodarowania wodami podziemnymi w Tarnowskich Górach wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa w roku 2017

Tarnowskie Góry,
obiekt wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO

ZABYTKOWA KOPALNIA SREBRA

Prawdopodobnie wszystko zaczęło się od przypadkowego znaleziska. Pewien rolnik zauważył leżący na polu dziwny, błyszczący kamień, który jak się okazało, był sporych rozmiarów bryłką srebra. Wydarzenie to zapoczątkowało wielowiekowe tradycje górnicze, z których do dziś słyną Tarnowskie Góry, jednak...

Na szerszą skalę eksploatację rud srebra, cynku i ołowiu rozpoczęto tu na przełomie XII i XIII stulecia. Informuje nas o tym wzmianka w bulli papieża Innocentego II dotycząca „kopaczy" działających pod Bytomiem. Obecna, Zabytkowa Kopalnia Srebra to ocalały fragment królewskiej kopalni Fryderyk, funkcjonującej od 1784 r. do 1913 r. Tarnogórskie złoża związane były z występującymi tu triasowymi skałami – dolomitami kruszconośnymi. Minerałem zawierającym srebro okazał się odkryty w nich siarczek ołowiu - galena.

Tekst: Paweł Woźniak
Fotografia: Piotr Miemiec, Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Tarnogórskiej

historie spisane w skałach

Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
Oddział Górnośląski im. St. Doktorowicza-Hrebnickiego
ul. Królowej Jadwigi 1, 41-200 Sosnowiec; www.pgi.gov.pl/sosnowiec

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY 100 LAT ODDZIAŁ GÓRNOŚLĄSKI W SOSNOWCU 1921 - 2021

Patronat Prezydenta Miasta Sosnowca
Arkadiusza Chęcińskiego

Sosnowiec łączy

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wystawa została zorganizowana w ramach zadania pn. „Współpraca krajowa w zakresie geologii i promocja działań państwowej służby geologicznej w latach 2021-2023" i sfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zeskanuj kod smartfon'em i dowiedz się więcej....

pogranicze województw śląskiego
i małopolskiego

PUSTYNIA BŁĘDOWSKA

Fenomenem polskiej przyrody! Największe skupisko lotnych piasków w kraju i w Europie, powstałe w wyniku połączenia dwóch czynników – geologicznego i antropogenicznego.

W epoce lodowcowej, około 2 milionów lat temu, głębokie doliny rzeczne zaczęły wypełniać się nanoszonymi i nawiewanymi piaskami polodowcowymi. Po ich zasypaniu obszar ten, wraz z ociepleniem klimatu (holocen), opanowały rośliny, praktycznie aż do XIII w. Wówczas to drzewa poszły pod topór i stały się materiałem opałowym dla pieców oraz elementami obudowy szybów kopalnianych rozwijającego się dynamicznie górnictwa i hutnictwa rud.

Intensywna wycinka wraz z obniżeniem poziomu wód gruntowych przez sztolnie odwadniające wyrobiska doprowadziła z czasem do pustynnienia i odsłonięcia sporej połaci piasków (150 km^2), z której pozostały do dziś jedynie 32 km^2 Pustyni Błędowskiej...

Tekst: Paweł Woźniak
Fotografia: Gmina Klucze

historie spisane w skałach

Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
Oddział Górnośląski im. St. Doktorowicza-Hrebnickiego
ul. Królowej Jadwigi 1; 41-200 Sosnowiec; www.pgi.gov.pl/sosnowiec

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY 100 LAT ODDZIAŁ GÓRNOŚLĄSKI W SOSNOWCU 1921 - 2021

Patronat Prezydenta Miasta Sosnowca
Arkadiusza Chęcińskiego

Sosnowiec łączy

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wystawa została zorganizowana w ramach zadania pn. „Współpraca krajowa w zakresie geologii i promocja działań państwowej służby geologicznej w latach 2021-2023" i sfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zeskanuj kod smartfon'em i dowiedz się więcej....

Przymiłowice-Kotysów, gmina Olsztyn,
powiat częstochowski

KAMIENIOŁOM KIELNIKI

Spacer po dnie jurajskiego morza?
Czy to możliwe? Ależ tak!
Wyobraźmy sobie Jurę Krakowsko-
Częstochowską 160 mln lat temu.

Ciepłe powietrze muska delikatnie powierzchnię błękitnego morza.
Jego wody patrolują szybkie ichtiozaury, długoszyje
plezjozaury oraz majestatyczne mozazaury... Świadkami tamtych dni
są otaczające nas wapienne ściany kamieniołomu Kielniki
wraz z zachowanymi w nich skamieniałościami.
Swoje powstanie zawdzięczają niepozornym na pierwszy
rzut oka bezkręgowcom – jurajskim gąbkom,
które występowały tu kiedyś masowo.

Pokolenie po pokoleniu narastały na dnie morza, tworząc
wysokie biohermy – budowle przypominające rafy.
Przetrwały do dziś w wapieniach skalistych.
Widzimy je w ścianach wyrobiska,
górują też białymi ostańcami ponad całą okolicą.

Tekst: Paweł Woźniak
Fotografia: Robert Formowicz

historie spisane w skałach

Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
Oddział Górnośląski im. St. Doktorowicza-Hrebnickiego
ul. Królowej Jadwigi 1; 41-200 Sosnowiec; www.pgi.gov.pl/sosnowiec

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY 100 ODDZIAŁ GÓRNOŚLĄSKI W SOSNOWCU 1921 - 2021

Patronat Prezydenta Miasta Sosnowca
Arkadiusza Chęcińskiego

Sosnowiec łączy

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wystawa została zorganizowana w ramach zadania pn. „Współpraca krajowa w zakresie geologii i promocja działań państwowej służby geologicznej w latach 2021-2023" i sfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zeskanuj kod smartfon'em
i dowiedz się więcej....